

Вашингтон, Београд - Проглашење независности Републике Српске не би било у интересу Србије, јер ако би Борис Тадић подржао такав пројекат, морао би да одустане од уласка у ЕУ, а ако би му се супротставио, изгубио би прве наредне изборе - оцењује у интервјуу за Данас Данијел Сервер, предавач на Школи за напредне међународне студије Универзитета Џонс Хопкинс (САД) и један од најпознатијих америчких стручњака за Балкан.

Сервер указује да је Тадићева званична посета Сарајеву, најављена за 6. јул, олакшана након хапшења Ратка Младића

Како коментаришете чињеницу да је Београд протеклих година развијао присне односе с Бањалучком, а да председник Србије тек сада иде у званичну посету Сарајеву?

- Србија, док гласно инсистира на подршци јединственој Босни и Херцеговини, у пракси је фокусирана на подржавање Републике Српске и Милорада Додика у његовом захтеву за максималном аутономијом. Али, Београд неће желети да Додик иде у правцу независности, јер то би ставило Бориса Тадића у тешку позицију - признавање РС и уједно одустајање од наде за скорији улазак у ЕУ, или непризнавање и одустајање од наде за реизбор на предстојећим изборима у Србији.

Шта се то променило у односу на претходне године, што је створило услове за Тадићеву посету Сарајеву?

- Извесно је да је хапшење Ратка Младића и његово испоручење Хашком трибуналу олакшало ту посету, како за председника Србије, тако и за бошњачког члана Председништва БиХ Бакира Изетбеговића. Могуће је, такође, да су у Републици Српској схватили да се изградња хидроелектране на Дрини и други пројекти од значаја за власти у Бањалуци неће догодити и реализовати без сарадње и сагласности Сарајева.

Да ли је Тадићева посета последица притиска ЕУ и Америке, у контексту добијана статуса кандидата за чланство у ЕУ, или је реч о нечему другом?

- Могу да замислим да су и Брисел и Вашингтон позвали Тадића да посети Сарајево и да промени баланс политике Србије, у правцу подршке државности БиХ, а не Републике Српске. Он, свакако, неће бити разочаран оним што ће тамо видети. Био сам прошле недеље у Сарајеву и утврдио да је ситуација значајно унапређена у последњих десет година. То је заиста леп град.

Међу темама које ће бити на дневном реду, током посете, најављено је пружање подршке БиХ у процесу европских интеграција. Колико је онда Босна суверена држава ако председник друге земље има пресудан утицај на најважнију тему - европске интеграције?

- Већ дуго се показује као неопходно да се преко Београда утиче на Бањалуку. Такође, утицај на неке босанске Хрвате врши се преко Загреба. Можда бих ја волео да то није случај, али чињенице говоре другачије.

Да ли се могу очекивати измене Дејтонског мировног споразума и када?

- Да. Дејтонски споразум мора бити измењен и допуњен у складу с одлуком Европског суда за људска права у вези с његовим дискриминаторним одредбама. Надам се да ће Дејтонски споразум бити измењен тако да омогући властима у Сарајеву све надлежности неопходне у преговорима за прикључење ЕУ. Биће ту још измена неопходних за процес европских интеграција. Немам идеју када би до тих промена могло доћи. Искуство показује да је то могуће само уз притисак споља, и с јасном назнаком о томе шта је неопходно учинити како би се остварио конкретан напредак, као што је био случај у погледу испуњавања услова за визну либерализацију. Али, жеља за променама расте и у самој Босни и волео бих да видим да тај притисак буде све јачи. Грађани неће бити срећни да виде Босну која заостаје за другим земљама у реду за ЕУ.

У контексту европских интеграција БиХ и нужности централизације власти, какво би могло бити понашање Милорада Додика?

- Додик ће учинити све да ЕУ у процесу интеграција директно преговара с Републиком Српском, као што је то успешно учинио у случају „структурног дијалога“ о правосуђу. Брисел би морао да се опамети у вези с тим и јасно стави до знања да је влада у Сарајеву та која се прикључује ЕУ, а не Федерација или Република Српска. Ако Брисел у томе не успе, то би могло да проузрокује распад Босне, што вероватно не би био миран процес. Поврх тога, исход не би био онакав какав би Загреб и Београд желели.

(Данас)